

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

ELŐTERJESZTŐ JAVASLAT

A Hősök Emlékműve (Gyoma) Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

**Határ Győző Városi Könyvtár
Gyomaendrőd, Fő út 230.**

Gyomaendrőd, 2018. december 20.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

A javaslatot benyújtó intézményneve: Határ Győző Városi Könyvtár

Levelezési cím: 5500 Gyomaendrőd, Fő út 230.

Telefonszám: 66/218-370

E-mail cím: varosi.konyvtar@gyomaendrod.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Hősök Emlékműve (Gyoma)**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **épített környezet**
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Gyomaendrőd, Hősök útja és Fő út kereszteződése**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Települési Értéktár.

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Gyoma legrégebbi köztéri szobra a település központjában, a Fő út és a Hősök útja kereszteződésében, a református templom kertjében található. Gyoma is csatlakozott ahhoz az országos akcióhoz, hogy emlékművet emeljen az első világháborúban elhunyt hősöknek.

A nemes ügy mellé állt Kner Izidor is, aki a szoborállítást kezdeményezője, majd a helyi szoborbizottság elnöke lett. A szobor elkészítéséhez és az avatóünnepség méltó megrendezéséhez gyűjtést szerveztek. A beérkezett adományokról, a szobor készítéséről és az ünnepség előkészületeiről rendszeresen jelentek meg tudósítások a helyi Gyomai Ujságban és a megyei lapokban.

Az avató ünnepséget 1927. november 20-án tartották, József főherceg mondott ünnepi beszédet, majd leleplezte a szobrot, Istók János alkotását. A kétalakos szobor nemcsak az első világháború hőseinek, hanem az 1848-49-es szabadságharc katonáinak is emléket állít. Azt az elképzelt pillanatot ábrázolja, amikor az idősebb (szabadságharcos) katonától a fiatalabb (első világháborús) katona átveszi a kardot, azt jelképezvén, hogy a haza szabadságának védelme kortól, generációtól független. A kőtalapzatokon az első világháborúban elesett hősök neve olvasható.

A szoboravatás után a szervezők a közadakozásnak köszönhetően a különböző olvasóköri termeiben megvendégelték a hősök családtagjait. A szervezők a helyi újságban mondtak köszönetet az adományozóknak, publikálták azt is, ki mivel járult hozzá az ünnepi ebédhez, és megjelentek az ünnepséggel kapcsolatos beszámolók, ünnepi szónoklatok. Néhány évvel az avatást követően hársfákat ültettek az elhunyt hősök emlékére és a Deák Ferenc utcát elnevezték Hősök emléktújának.

Az emlékmű napjainkban is a városi ünnepségek, koszorúzások helyszíne. 1990-ben hozzáillesztették Varga Géza alkotását, két domborművet a II. világháborús áldozatok neveivel. Így az emlékmű a három nagy háború gyomai áldozatainak mementója: „1848—49-iki szabadságharcunk és az 1914-18-iki világháború hősi halottainak és a második világháború áldozatainak”. Az emlékművet 2018-ban, az első világháború befejezésének centenáriumi évében felújították.

Források:

- Hősök emlékszobra Gyomán. Békésmegyei Közlöny. 1925. június 27. 2. p.
- Honvédelem Gyomán. Békésmegyei Közlöny. 1925. július 21. 3. p.
- Készül a Hősök emlékszobra Gyomán. Körösvidék. 1927. március 3. 2. p.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

- Kner [Izidor]: A hősök emlékszobra. Gyomai Ujság. 1927. március 27. 8. p.
- A gyomai hősök szobra. Gyomai Ujság. 1927. május 8. 4. p.
- A hősök emlékoszlopa. Gyomai Újság. 1927. október 16. 4. p.
- A hősök emlékszobrának leleplezési ünnepélye. Gyomai Ujság. 1927. október 23. 1. és 3. p.
- Árváink, özvegyeink és rokkant testvéreink megvendégelése. Gyomai Ujság. 1927. október 23. 3. p.
- A hősök emlékszobrának leleplezési ünnepélye. Gyomai Ujság. 1927. november 5. 4. p.
- Hősi emlékmű leleplezési ünnepély. Gyomai Ujság. 1927. november 13. 1-2. p.
- Hősök szobrának leleplezése Gyomán. Körösvidék. 1927. november 17. 2. p.
- A hősi emlékmű behozatala. Gyomai Ujság. 1927. november 20. 2. p. [a lap mellékletében a hősi halottak névsora]
- Lelkes ünnep keretében... Napi Hírek. MTI. 1927. november 21. 12 óra 50 perc
- Hősök szobrának leleplezése Gyomán. Békésmegyei Közlöny. 1927. november 22. 2. p.
- Hősök szobrának leleplezése Gyomán. Békés. 1927. november 23. 1. p.
- Hősök napja. Gyomai Ujság. 1927. november 27. p. 1-6.
- A gyomai hősi emlékmű leleplezése alkalmával rendezett ünnepi ebéd. Gyomai Ujság. 1927. december 4. p. 5-6.
- A hősök emlékszobra leleplezése alkalmával tartott közebédre való adakozás végső elszámolása. Gyoma Ujság. 1927. december 11. p. 1-2.
- Kner Izidor: Riadalom. Gyomai Ujság. 1928.február 5. 3. p.
- Füzesné Hudák Julianna: „Virágzó könyveskert”. Gyomaendrőd, 2005. p. 21-24
- Cs. Szabó István: Gyomai „illetőségű” költemények. Városunk, 2005/november. p. 215. [A cikkben Jánossy Zoltán Hősök szobra Gyomán című verse]
- Hősök Emlékműve (Gyomaendrőd, Hősök útja-Fő utca sarka)
<http://hgyvk.hu/index.php/adatbazis/varostorteneti-vetelkedo/31-szocikkek>

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Az apák, férjek és fiúk elvesztése miatti fájdalom kitörölhetetlen a családok emlékezetéből, de a veszteség a helyi közösséget is összekovácsolta, a hősök iránti tisztelet napjainkig itt él. Az emlékmű a város egyik nevezetessége, történelmünk szószólója és a háborús áldozatok emlékhelye, ezért javasoljuk a Települési Értéktárba.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

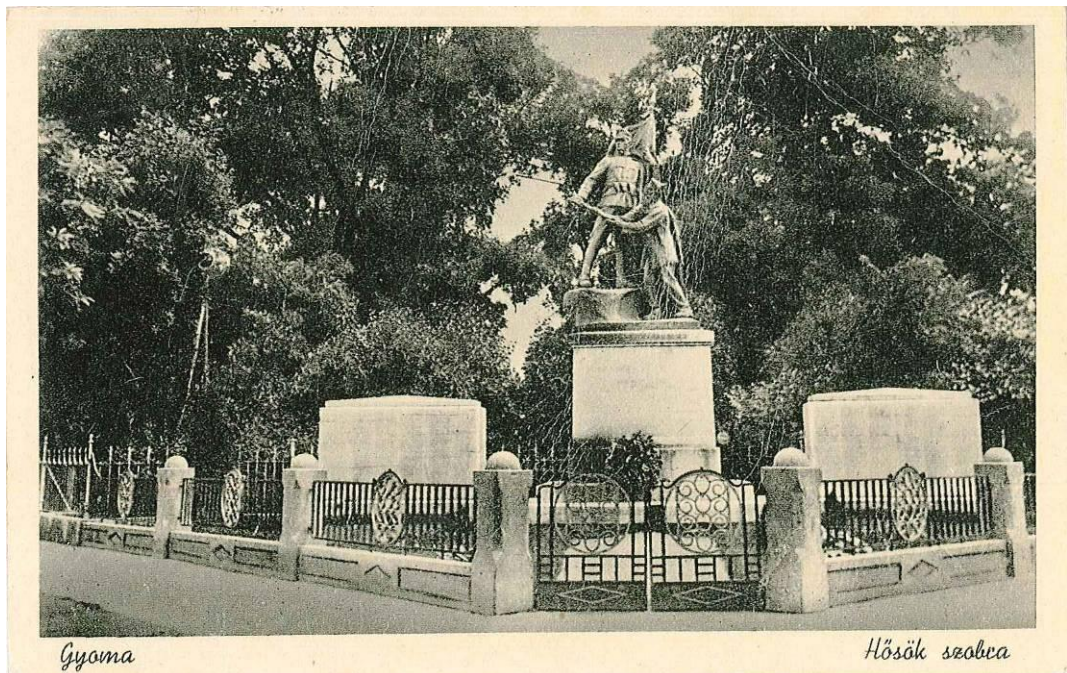
Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

GYOMA, Hősök szobra.

Gyoma

Hősök szobra

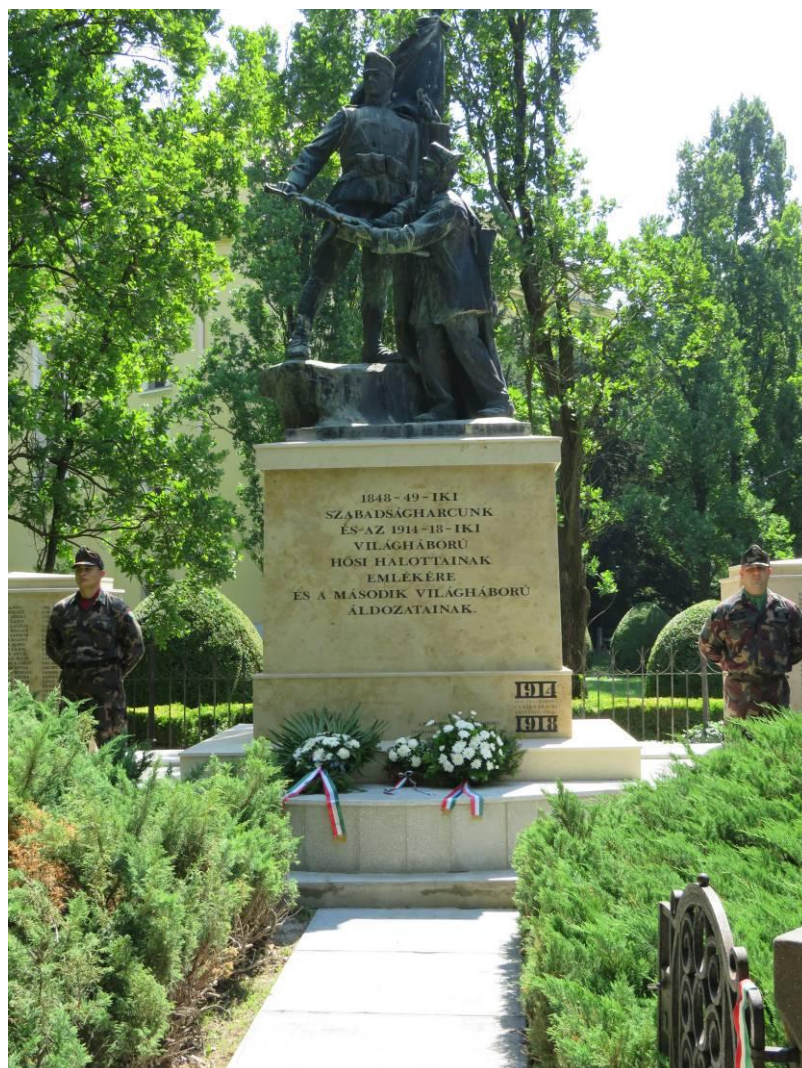
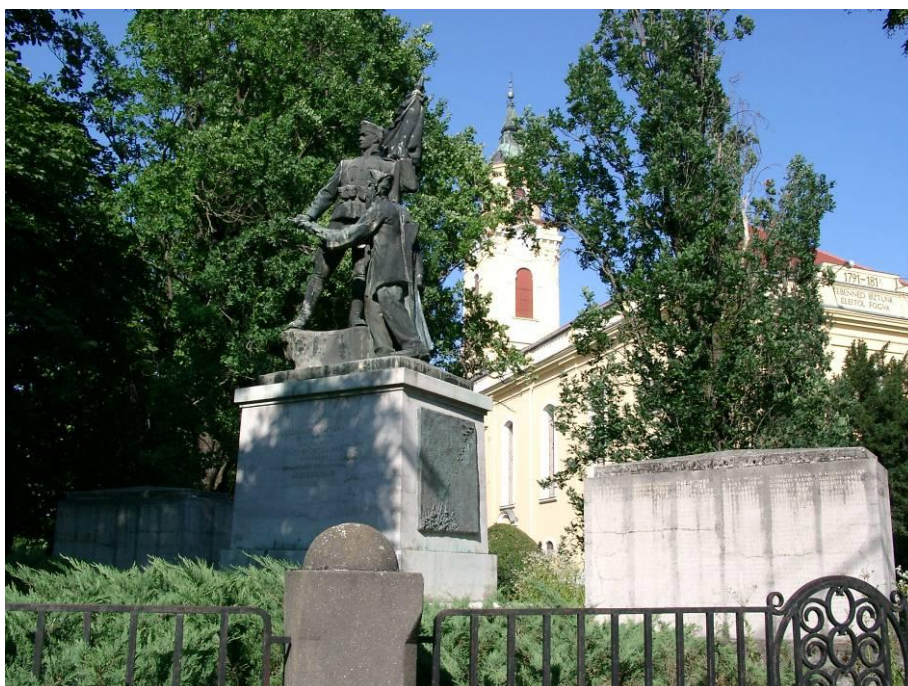
Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Dinyáné Bánfi Ibolya a Határ Győző Városi Könyvtár nevében eljárva hozzájárulok, hogy az intézmény által készített anyagot, képeket a Gyomaendrődi Települési Értéktár Bizottság felhasználja, nyilvánosságra hozza.

Gyomaendrőd, 2018. december 20.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető